

ÚVOD

Práce „Břeclav-Pohansko II, slovanské osídlení jižního předhradí“ je součástí řady „Břeclav-Pohansko“, již v roce 1971 prof. dr. F. Kalousek zahájil soustavnou publikaci výsledků systematických výzkumů pracoviště archeologie FF UJEP Brno na této lokalitě (F. KALOUSEK, Břeclav-Pohansko I, velkomoravské pohřebiště u kostela, Brno 1971; B. DOSTÁL, Břeclav-Pohansko IV, velkomoravský velmožský dvorec, Brno 1975; B. DOSTÁL, Břeclav-Pohansko III, časně slovanské osídlení, Brno 1985).

V této monografii jsou odborné veřejnosti předloženy výsledky téměř pětiletého předstihového záchranného výzkumu sídlištní aglomerace, ležící jižně od opevněného hradiska na Pohansku. Poměrně nedlouhá doba, která uplynula od dokončení terénního výzkumu (1975—1979) a velmi početný nálezový soubor pramenného materiálu, který zde byl získán, nedovoluje, aby vyhodnocení všech poznatků jež poskytl bylo předloženo v úplnosti, v rámci jedné publikace. I tak analýza a zpracování více než 400 sídlištních objektů a jejich nálezů, na něž je zde soustředěna pozornost, si vyžádala nejvyšší míru zestručnění a pokud to bylo možno, také převedení do tabelárních přehledů.

Mnohostranné a v lecčems nové poznatky, získané tímto výzkumem, zasluhují širšího a všestrannějšího zhodnocení, nejen v rámci lokality samé, ale především porovnáním s odpovídajícími nalezišti u nás i v zahraničí. Pro naše prostředí zatím takové srovnání chybí, protože naše nejvýznamnější slovanská střediska nebyla dosud v takovém plošném rozsahu a celku prozkoumána, nebo nebyly jejich výsledky v dostatečné míře publikovány. To je také jeden z hlavních důvodů, proč tato práce — jakkoliv jen ve stručné podobě — vychází; aby totiž celý nálezový komplex i s prvními pokusy o historické a společenskoekonomické závěry, byl dán odborné veřejnosti k dispozici co nejdříve a mohl se stát podkladem nebo tématem dalšího zpracování a vědeckého využití nejen úzkého kolektivu autorů výzkumů na Pohansku, ale také ostatních odborníků. Práce byla dokončena v roce 1988.

Zajištění a realizace záchranného výzkumu na jižním předhradí Pohanska byla dílem úsilí a porozumění řady institucí, pracovních kolektivů a jednotlivců. Bez citlivého vztahu, který pro zachování našeho kulturního dědictví projevili představitelé vodohospodářských podniků Hydroprojekt Brno, Vodohospodářský rozvoj a výstavba Brno, Povodí Moravy, či podnik Státní lesy Židlochovice a Břeclav, by stěží tento úkol mohl být proveden. Velkou míru zodpovědnosti a organizačního úsilí na sebe převzali vedoucí představitelé Masarykovy univerzity v Brně a vedení filozofické fakulty MU. Trvalou oporou záchrannému výzkumu, tak

jako celému výzkumu na Pohansku, byl vždy akademik J. POULÍK, dlouholetý koordinátor vědeckého výzkumu v oblasti slovanské archeologie v ČSFR. Všem těmto patří dík za jejich příspěvní a obětavou spolupráci.

Ráda bych poděkovala dnes již zesnulému prof. dr. F. KALOUSKOVI, zakladateli výzkumu na Pohansku, za jeho důvěru, s níž mne pověřil vedením záchranného výzkumu. Nemohu také nepřipomenout obětavost a nadšení velkého kolektivu technických a odborných pracovníků — dr. A. ŠIKA, M. NEŠPOROVÉ, J. KIESSEWETTERA, V. MINÁŘE, J. ŠPÁČKA, T. VACKOVÉ, B. PODOLNÍKA, P. ŠINDELÁŘE, E. HEPNERA a dalších, kteří se nejen v terénu, ale i v průběhu dokumentačních a technických prací zasloužili o to, aby jejich výsledky mohly být co nejdříve využity. K tomu také nemalou měrou přispěli odborníci z oblasti interdisciplinární spolupráce, akademik J. ŠTELCL, DrSc., MVDr. Z. KRATOCHVÍL, DrSc., RNDr. E. OPRAVIL, CSc., doc. dr. A. LORENCOVÁ, CSc. a ing. Z. HRDLÍČKA, CSc.

Nejsrdečnějšími díky jsem zavázána nejbližším spolupracovníkům — P. ČÁPOVI a zejména prof. dr. B. DOSTÁLOVI, DrSc., jehož dlouholetá spolupráce a metodické vedení mi napomohlo k dokončení této práce.

Pohansko — Brno 1992

Jana Vignatiová